MEER DAN GEVRAAGD

Lezen:
Filemon 1:21-25

Filemon 1:21 - Ik heb aan u geschreven, vertrouwende op uw gehoorzaamheid; en ik weet, dat gij doen zult ook boven hetgeen ik zeg.
Filemon 1:22 - En bereid mij ook tegelijk een herberg; want ik hoop, dat ik door uw gebeden ulieden zal geschonken worden.
Filemon 1:23 - U groeten Épafras, mijn medegevangene in Christus Jezus,
Filemon 1:24 - Markus, Aristarchus, Démas, Lukas, mijn medearbeiders.
Filemon 1:25 - De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uw geest. Amen.

Inleiding

Een brief loopt meestal af met een groet en een laatste wens. Toch zijn de slotwoorden van de brief aan Filemon meer dan een vriendelijke afronding. Paulus legt in deze verzen zijn vertrouwen bloot, spreekt over gebed en gemeenschap, en eindigt met de genade van Christus. Daarmee wordt zichtbaar waar het in de hele brief om gaat: christelijke gehoorzaamheid ontstaat niet uit druk of menselijke kracht, maar uit de genade van de Heere Jezus Christus.

Paulus schrijft over een moeilijke verhouding. Filemon wordt gevraagd om een broeder met liefde te ontvangen. In deze laatste verzen blijkt dat Paulus niet alleen een beroep doet op Filemons plichtsbesef. Hij vertrouwt erop dat het Evangelie in Filemons hart doorwerkt. Daarom verwacht hij zelfs meer dan hij uitdrukkelijk heeft gevraagd.

Dat maakt dit gedeelte waardevol voor persoonlijk geloof en voor het samenleven in de gemeente. Hoe spreken wij elkaar aan? Waarop bouwen wij wanneer gehoorzaamheid moeilijk wordt? En welke plaats hebben gebed, verbondenheid en genade in onze onderlinge verhoudingen?

Bijbelstudie

Paulus begint met vertrouwen. Hij zegt dat hij aan Filemon heeft geschreven, vertrouwende op diens gehoorzaamheid. Dat is opvallend. Paulus had als apostel gezag, maar hij wil Filemon niet slechts tot een uiterlijke daad dwingen. Hij spreekt hem aan als iemand die de Heere kent en daarom bereid is te luisteren.

Gehoorzaamheid is in de Bijbel geen blinde onderwerping aan een mens. Het gaat om een leven

waarin Gods wil zwaarder weegt dan eigen belang. Filemon wordt gevraagd iets te doen wat hem waarschijnlijk moeite kostte. Paulus rekent er niet op dat Filemon vanzelf ruimhartig zal reageren. Hij vertrouwt erop dat het geloof zichtbaar zal worden in een concrete houding tegenover een ander.

Daarbij schrijft Paulus: ‘ik weet, dat gij doen zult ook boven hetgeen ik zeg.’ Dat betekent niet dat Filemon een soort geestelijke prestatie moet leveren om Paulus tevreden te stellen. Het wijst op vrijwillige liefde die verder gaat dan het strikt noodzakelijke. Paulus formuleert zijn verzoek niet volledig uit, maar hij vertrouwt erop dat Filemon de bedoeling begrijpt en daarin verder zal gaan.

Hier wordt een belangrijk kenmerk van christelijke gehoorzaamheid zichtbaar. Wie alleen vraagt: ‘Wat moet ik minimaal doen?’ blijft dicht bij zichzelf. Wie door de genade van Christus wordt vernieuwd, vraagt ook: ‘Hoe kan ik werkelijk goeddoen? Hoe kan ik de ander dienen? Wat vraagt de liefde in deze situatie?’ Meer doen dan gevraagd is, betekent niet dat wij onszelf moeten bewijzen. Het betekent dat gehoorzaamheid niet karig en berekend hoeft te zijn.

Vervolgens vraagt Paulus Filemon om een herberg voor hem gereed te maken. Hij hoopt namelijk door de gebeden van Filemon en de anderen aan hen geschonken te worden. Paulus ziet dus uit naar een mogelijk bezoek. Dat verlangen maakt zijn woorden heel persoonlijk. De situatie rond de betrokken broeder is geen theoretisch onderwerp. Paulus wil de gevolgen van zijn brief ook zelf meemaken.

Opvallend is de manier waarop Paulus over zijn toekomst spreekt. Hij zegt niet eenvoudigweg dat hij zeker zal vrijkomen. Hij spreekt hoopvol en verbindt die hoop aan de gebeden van de gemeente. Daarmee belijdt hij dat zijn leven en vrijheid in Gods hand liggen. Tegelijk neemt hij het gebed van gelovigen ernstig. De gebeden van Filemon en zijn huisgenoten zijn geen formaliteit. Paulus verwacht dat God die gebeden gebruiken kan om hem opnieuw bij hen te brengen.

Gebed is daarmee niet een laatste mogelijkheid wanneer menselijke middelen tekortschieten. Het is de weg waarlangs christenen elkaar dragen voor Gods aangezicht. Filemon ontvangt niet alleen de opdracht om te handelen; hij wordt ook betrokken bij Paulus in zijn gevangenschap. De brief brengt afstand bijeen. Paulus zit gevangen, maar door gebed is er geestelijke verbondenheid.

Daarna volgen de groeten. Epafras wordt genoemd als Paulus’ medegevangene in Christus Jezus. Die toevoeging is betekenisvol. Zijn gevangenschap wordt niet alleen vanuit aardse omstandigheden beschreven. Hij is gevangen ‘in Christus Jezus’. Zijn lijden staat in dienst van Christus en wordt gedragen binnen de gemeenschap met Hem.

Ook Markus, Aristarchus, Démas en Lukas groeten Filemon. Paulus noemt hen zijn medearbeiders. De dienst van het Evangelie is geen onderneming van één bijzonder persoon. Rond Paulus staan medewerkers die ieder op hun plaats betrokken zijn bij het werk van

Christus. Sommigen zijn medegevangenen, anderen worden medearbeiders genoemd. De omstandigheden verschillen, maar de verbondenheid in Christus is groter dan de verschillen.

Dat is ook voor mannen in de gemeente een belangrijke les. Het christelijke leven is geen soloproject. Geloof, gebed, dienst en volharding worden beleefd in verbondenheid met anderen. Een gemeente bestaat niet uit losse individuen die ieder hun eigen geestelijke weg gaan. De groeten aan het einde van de brief laten zien hoe mensen elkaar kennen, ondersteunen en meenemen in het werk van de Heere.

Tegelijk is deze lijst met namen geen versiering. Achter iedere naam staat een mens met een geschiedenis, verantwoordelijkheid en roeping. Paulus schrijft geen brief vanuit een afgesloten wereld. Hij is omringd door mensen die groeten en meewerken. Daardoor krijgt ook Filemons beslissing een bredere betekenis. Zijn houding tegenover de ander raakt de zichtbare eenheid van de gemeente.

De brief eindigt met: ‘De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met uw geest.’ Paulus sluit niet af met een algemene wens om voorspoed. Hij noemt de genade van Christus. Alles wat hij van Filemon vraagt, staat onder die genade. Filemon kan alleen werkelijk gehoorzamen wanneer hij zelf leeft van de vergevende en vernieuwende genade van zijn Heere.

Die genade moet ‘met uw geest’ zijn. Daarmee wordt Filemon als innerlijk mens aangesproken: zijn wil, gedachten, gevoelens en gezindheid. Juist daar ligt de kern van de zaak. Uiterlijk kan iemand een ander ontvangen en toch innerlijk verbitterd blijven. Christus’ genade wil echter de geest vernieuwen. Zij leert ons niet alleen anders handelen, maar ook anders kijken en verlangen.

De slotgroet is daarom tegelijk gebed. Paulus legt Filemon niet in eigen kracht terug bij zijn verantwoordelijkheid. Hij draagt hem op aan de genade van Christus. Dat geeft hoop. Ook wanneer verhoudingen beschadigd zijn en gehoorzaamheid moeilijk is, kan de Heere door Zijn genade een mens zover brengen dat hij meer doet dan gevraagd is.

Voor ons betekent dit dat wij onszelf eerlijk mogen onderzoeken. Verwachten wij van anderen gehoorzaamheid, terwijl wij vergeten dat ook wij van genade leven? Durven wij elkaar aan te spreken, maar doen wij dat met vertrouwen in het werk van Christus? En wanneer wij zelf iets moeten rechtzetten, zoeken wij dan eerst de genade van onze Heere?

Paulus eindigt met ‘Amen’. Daarmee wordt uitgesproken dat deze bede vast en betrouwbaar is. De genade van Jezus Christus is geen wens zonder grond. Zij is de bron en de kracht van gehoorzaamheid, verzoening, gebed en onderlinge verbondenheid. Wie daarvan leeft, zal niet blijven steken in het minimale, maar leren vragen wat liefde en trouw werkelijk betekenen.

Gespreksvragen

1. Waarop baseert Paulus zijn vertrouwen in Filemons gehoorzaamheid?
2. Wat betekent het dat Filemon ‘ook boven hetgeen’ Paulus zegt zal doen?
3. Waarom is het belangrijk dat Paulus om gebed vraagt in verband met zijn mogelijke vrijlating?
4. Wat leert de aanduiding ‘medegevangene in Christus Jezus’ over het lijden van Epafras?
5. Welke betekenis hebben de groeten van de genoemde medearbeiders voor deze brief?
6. Wat laat Paulus zien over de plaats van gemeenschap in het werk van de Heere?
7. Waarom eindigt Paulus met de genade van Christus die met Filemons geest moet zijn?
8. Op welk punt wordt u door dit gedeelte aangespoord tot meer dan het minimale?